

АРХІТЕКТУРА БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.70.181-191>

УДК 728(477)-047.86

Демешкант Євгенія Миколаївна,

*аспірантка кафедри теорії, історії архітектури та синтезу мистецтв,
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури*

Yevheniia.Demeshkant@naoma.edu.ua

<http://orcid.org/0009-0002-7417-1884>

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗРУЙНОВАНИХ БУДІВЕЛЬ В СТРУКТУРІ ЖИТЛОВИХ МІСЬКИХ УТВОРЕНЬ

Анотація: класифікація поруйнованих будівель в структурі житлових міських утворень є необхідним та невід'ємним етапом дослідження, що передуює виявленню доцільного варіанту відновлення певної території. Житлове утворення як структурно-планувальний елемент міста – це територія, що не розчленована вулицями, в структурі якої розміщується житлова забудова та об'єкти щоденного обслуговування. Пошкоджена забудова класифікована за характерними ознаками, такими як функціональне призначення, історико-культурна цінність, період будівництва, технологія зведення та характер пошкодження. Запропонована класифікація зруйнованих будівель в структурі житлових міських утворень має на меті систематизувати дослідну базу пошкоджених споруд, що дозволить в подальшому окреслити перелік певних дій щодо відновлення характерних елементів забудови.

Ключові слова: відновлення; реновація; реконструкція; житлове міське утворення; пошкоджена житлова забудова.

Постановка проблеми. Велика кількість будівель та споруд, які складають структуру житлових утворень, зазнали руйнувань внаслідок військової агресії, а їх мешканці вимушені шукати тимчасового притулку. Тому питання розроблення алгоритму відбудови українських міст стоїть надзвичайно гостро. Класифікація поруйнованих будівель в структурі житлових міських утворень є необхідним та невід'ємним етапом дослідження, що передуює виявленню доцільного варіанту відновлення певної території. Квартал є цілісним містобудівним утворенням і може розглядатися як об'єкт комплексної реконструкції, тому важливим буде сформуванню класифікацію на цьому рівні – для будівель та споруд в його складі, – у відповідності до якої матимемо змогу

не лише каталогізувати дослідну базу, але і розглядати шляхи відновлення житлової забудови.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. До процесу відновлення житлової забудови вже залучено велику кількість науковців, архітекторів та інженерів. Плешкановська А. М. в «Програма комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду в місті Києві – основні положення» [1] наводить в т.ч. класифікацію житлової забудови. Однак, напрацювання обмежене поняттям «застаріла житлова забудова», яке сформульовано чинним законодавством «...сукупність об'єктів житла до п'яти поверхів, крім садибної забудови». До її дослідницького доробку також належить праця «Функціонально-планувальна оптимізація використання міських територій» [4], в якій викладені показники інтенсивності використання міських територій – щільність (населення, фондів, забудови) та середня поверховість.

Звертаючись до нормативних документів розглянуто декілька чинних будівельних норм. Інформація про максимально допустимі радіуси обслуговування установ та організацій детально викладена в одному з додатків ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» [3]. В ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення» наведено вичерпний перелік основних груп будинків та приміщень громадського призначення, в т.ч. повсякденного обслуговування. Водночас, щодо питання місткості автори відсилають до будівельних норм за видами будинків.

Питанням збереження об'єктів культурної спадщини, історичного середовища присвячено багато робіт Прибеги Л.В., таких як стаття «Історичне середовище міста: сутність і засади охорони» [6] та монографія «Охорона та реставрація об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України: методологічний аспект» [7]. Також в цих роботах наведено вичерпний перелік діючих законодавчих актів, які регулюють охорону культурної спадщини. Особливо цікавими в перерізі даного дослідження є визначена категорійність охоронюваних зон пам'яток та специфіка визначення їх меж.

Фаренюк Г. Г., Рубан Ю. Я., Любченко І. Г. в статті «Обстеження та аварійно-відновлювальні роботи на об'єктах, які зазнали пошкоджень внаслідок збройної агресії російської федерації» [8], маючи накопичений досвід обстежень пошкоджених об'єктів, наголошують на необхідності удосконалення чинних нормативних вимог та розроблення рекомендацій щодо виконання обстежень об'єктів з руйнуванням будівельних конструкцій. Наводять вичерпний перелік документів, які регулюють процес обстеження пошкоджених об'єктів – ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016 «Настанова щодо обстеження будівель і споруд для визначення та оцінки їх технічного стану» та СОУ ЖКГ 75.11-35077234.0015:2009 «Правила

визначення фізичного зносу житлових будинків», – та низку постанов, затверджених Кабінетом Міністрів України для роз'яснення щодо будівельної діяльності на час дії правового режиму воєнного стану – постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2022 р. № 423 «Зміни, що вносяться до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва», Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022р. № 470 «Про внесення змін до Порядку затвердження проєктів будівництва і проведення їх експертизи» та «Методика обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів» [9] затверджена наказом № 144 від 06.08.2022 р. Міністерства розвитку громад та територій України. В даній роботі автори співвідносять ці положення з реальним процесом організації обстежень, дієвості методики їх проведення, адекватності результатів обстежень, ґрунтовності висновків та технічних рішень. Пропонують внесення деяких змін та доопрацювань до них.

Мета статті – класифікувати поруйновані будівлі в складі житлових утворень українських міст.

Методи дослідження. Класифікація поруйнованих будівель в складі житлових утворень українських міст вимагає узагальнення досвіду типізації будівель при вивченні та аналізі бібліографічних джерел, нормативно-правових документів. При формулюванні періодизації та класифікації забудови використано порівняльний та аналітичний методи дослідження сучасних теоретичних та практичних напрацювань.

Виклад основного матеріалу. Для систематизації дослідної бази поруйнованих житлових утворень та подальшого їх відновлення важливе значення має класифікація пошкоджених будівель, які формують структуру житлової забудови.

Перш за все, визначимо поняття «житлове утворення» та його просторові межі. Житлове утворення як структурно-планувальний елемент міста – це територія, що не розчленована вулицями, в структурі якої розміщується житлова забудова та об'єкти щоденного обслуговування [1]. Перелік поруйнованих житлових утворень варто формувати разом із зазначенням їх меж, пам'ятаючи при цьому, що ефективність комплексного підходу до поліпшення функціональної та архітектурно-планувальної організації житлової забудови, її оздоровлення та інженерного благоустрою, відновлення житлового фонду найчіткіше простежується на рівні кварталів. Квартал є головним об'єктом реалізації комплексної реконструкції [2]. Відповідно до положень програми комплексної реконструкції застарілого житлового фонду, в якості об'єкту відновлення можна вважати цілісні планувальні утворення – квартали та мікрорайони з чітко визначеними межами, такими як червоні лінії оточуючих

вулиць або інші штучні чи природні межі [1]. У межах зони житлової забудови також є ділянки, на яких розташовані заклади дошкільної освіти, заклади загальної середньої освіти, торговельні підприємства з товарами повсякденного попиту, з підприємствами харчування та приймальними пунктами підприємств побутового обслуговування [3]. Зосереджуючи свою увагу на поруйнованому житловому утворенні, об'єктом відновлення необхідно вважати комплекс будівель забудови, разом з супутніми закладами першочергового (щоденного) обслуговування населення, які зазнали пошкоджень.

Подальше дослідження поруйнованих об'єктів потребує визначення основних класифікаційних ознак, за якими доцільно систематизувати пошкоджені житлові утворення.

Розпочати загальну класифікацію будівель, що входять до складу житлових утворень, варто видами за *функціональним призначенням* – громадського призначення, які забезпечують повсякденне обслуговування, та житлові.

Для будівель громадського призначення, які забезпечують повсякденні та первинні потреби мешканців утворення, з радіусом обслуговування – в межах пішохідної доступності – до 500м характерними будуть споруди таких типів: заклади дошкільної та загальної середньої освіти, торгівлі, харчування і побутового обслуговування. Варто зазначити, що для одно- і двоповерхової забудови радіус забезпечення закладами первинного обслуговування збільшується до 800м [3]. Найчастіше заклади торгівлі та обслуговування, рідше заклади харчування, розміщуються на перших поверхах житлових будинків, а не в окремі будівлі.

Вважаємо доцільним конкретизувати класифікацію житла за поверховістю та типом забудови. Обидві ці ознаки допоможуть визначити показник щільності розселення, даної поруйнованої території. Цей параметр є визначальним при обґрунтуванні техніко-економічних показників ефективності відбудови, в т.ч. чисельності мешканців житлового утворення, яку необхідно забезпечити відновленим житлом та місткості закладів щоденного обслуговування. Відповідно до [3] щільність населення – відношення кількості населення до певної площі території. Розрахунковий показник щільності населення багатоквартирного житлового фонду напряму залежить від поверховості забудови (від 1- до 16- поверхової) та варіюється в межах 130-450 осіб на 1 га території. Варто зазначити, що така щільність передбачається для забудови з повним комплексом повсякденного обслуговування. При цьому той самий показник для районів садибної забудови залежить від розміру присадибних ділянок та середнього складу сім'ї та не перевищує 242-248 осіб на 1 га. В цьому нормативі також зазначається, що соціально-планувальна організація зон

повсякденного попиту забезпечується комплексом установ і організацій сфери громадського обслуговування, які наближені до місць проживання на відстані не більше 500м на рівні такої соціально-планувальної структури як мікрорайон (квартал або група кварталів, об'єднаних повним комплексом об'єктів повсякденного обслуговування) [3]. Хоча сучасні дослідники приходять до висновку, що «відповідність такого показника як щільність населення нормативним значенням ... втрачає свою актуальність, оскільки втрачає значення поняття норми житлової забезпеченості, особливо в районах елітарної, престижної житлової забудови. І, як наслідок, нормування щільності населення може застосовуватися лише до районів муніципальної забудови [4].» ми вважаємо за потрібне включити його до класифікаційних критеріїв поруйнованих житлових будівель, у вигляді двох складових: поверховість та тип забудови – індивідуальна (садибна), багатоквартирна, гуртожитки. Індивідуальна забудова поширена у малих і середніх містах на спеціально відведених ділянках, у приміських зонах великих міст. Цей тип забудови характеризується найменшою щільністю. Багатоквартирні будинки є основним та найпоширенішим типом міської забудови, щільність якої збільшується разом із збільшенням поверховості житлових будівель. Гуртожитки мають найвищий показник щільності розселення [5].

Історико-культурна цінність поруйнованих будівель в складі житлових утворень. Розуміння історико-культурного потенціалу відповідної території має суттєве значення при вирішенні питань, пов'язаних із застосуванням пам'яткоохоронних заходів, в т.ч. накладає специфічні обмеження на відновлення житлової забудови в історичних частинах міст.

Цінна історична забудова – це будинки і споруди, що мають художню та історичну цінність, є характерними для конкретного історичного населеного місця або належать до характерних зразків архітектури та будівництва відповідної епохи і відіграють визначну роль у традиційному міському середовищі [3]. Захист традиційного характеру середовища в загальних рисах прописаний в Законі України «Про охорону культурної спадщини». Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 р. № 878 затверджено Список історичних населених місць України, загалом понад 400 міст і селищ, успадкований характер середовища яких має бути збережений. Порядок визначення меж та режимів охорони традиційного характеру середовища історичних ареалів регламентується окремим документом, затвердженим Постановою КабМіну України від 13 березня 2002 р. № 318 [6].

Об'єкти архітектурної та містобудівної спадщини органічно пов'язані з певною територією. Л. В. Прибега зауважує, що територія пам'ятки разом з матеріальною структурою становлять матеріальну субстанцію пам'ятки.

Територія пам'ятки збігається з межами володінь, а для ансамблів чи комплексів визначається межами відповідних утворень. Охоронна зона пам'яток визначається як територія, необхідна для збереження і відтворення найближчого історичного середовища пам'ятки, основним елементом якого вона є. В охоронній зоні нова забудова за висотою, розмірами в плані, масштабністю, архітектурними формами підпорядковується пам'яткам та історичному середовищу [7].

Практичне вирішення завдань збереження історичного середовища передусім потребує виявлення територій в системі міста, що характеризуються історично успадкованим устроєм й зберегли значний пам'ятковий потенціал. Такі осередки історичного середовища, що відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» термінологічно іменуються як історичні ареали населених місць і виявляються в системі старовинних міст, занесених до Списку історичних, тобто отримали статус історичного міста. Підґрунтям визначення меж історичних ареалів слугує історико-архітектурний опорний план історичного міста. Територія історичного ареалу складається з територій пам'яток, що фрагментами розкидані в окреслених межах, та охоронних зон відповідних пам'яток. [6] Виокремлюють категорії відновлюваного середовища, відповідно до історико-культурної значимості. До першої категорії віднесено середовище (в т.ч. житлова забудова) в межах територій пам'яток, до другої – історичне середовище в межах охоронних зон пам'яток, а до третьої – в межах зон регулювання забудови (історичних ареалів) [7]. Формулюючи категорії цінності поруйнованого середовища житлових утворень застосуємо зазначену вище класифікацію, доповнивши її категорією нецінна забудова, територія якої не входить в жодні охоронні межі історичних міст або саме місто, пошкоджена забудова якого досліджується, не входить до Списку.

Хронологічний вимір (період зведення). Даний критерій здатний охопити достатньо широкий спектр особливостей забудови, характерних для певного періоду будівництва – від історико-культурної значущості до технології зведення та матеріалів, застосованих для несучих та огорожуючих конструкцій. До 1930 р., 30-50 рр., 50-70 рр., 70-90 рр., після 2000 р. А. М. Плешкановська при формуванні програми відновлення застарілого житлового фонду, пропонують класифікацію будинків за хронологією зведення та такими типами забудови: до 1930 рр. – будинки історичного типу; період 30-50 рр. – будинки типу «сталінка», протягом якого автори виділяють під-період післявоєнної відбудови, характерний будівництвом будинків барачного типу; 50-70 рр. – будинки перших масових серій («хрущовка») до 5 поверхів цегляні, панельні або крупноблочні [1]. Продовжимо хронологічну класифікацію для забудови, яка не вважаються застарілим фондом, згідно чинного законодавства: 70-90 рр. –

будинки великопанельні масових серій 9-, 12- та 16-поверхові урізноманітненні кутовими, торцевими та іншими секціями, включає підперіод початку 90 років, коли популярність набули типові будівлі до 10 поверхів з цегли [2]; період сучасної забудови після 2000 р. – для нього характерні багатопверхові (9-15 та 18-25 поверхів) переважно монолітні та збірно-монолітні житлові будинки секційного типу та «будівлі-свічки», які відрізняються різноманітністю планувальних рішень.

Перелік основних ознак, за якими можна класифікувати поруйновані будівлі в складі житлових утворень, можна доповнити критерієм – *технологія будівництва*, для якої характерне застосування певних конструктивних схем, матеріалів та інженерного забезпечення. В [1] наведено вичерпну порівняльну та узагальнену характеристики різних типів житла, в межах поняття «застаріла житлова забудова». Тут автори використали такі параметри – період будівництва, матеріал та товщина несучих стін та перекриття, тип покрівлі, поверховість, наявність ліфта – та співвіднесли їх з типами забудови, описаними вище. Аналогічно, можемо доповнити характеристику для пошкодженої забудови вище 5 поверхів, застосувавши ті самі параметри.

Супутній, до конструктивних особливостей, параметр – *характер пошкодження будівель* дозволить завершити класифікацію поруйнованих житлових утворень. Руйнування мають різний рівень і майже у всіх випадках їх характер є унікальним для кожного об'єкту, що потребує детальної оцінки в т.ч. конструкцій, які візуально не мають пошкоджень, для визначення можливості відновлення будівель та безпечного перебування мешканців у частини будівлі, яка збереглась. В межах даного дослідження цей параметр визначений при візуальному огляді, однак до виконання реальних обстежень обов'язковим є залучення сертифікованих інженерів-проектувальників та експертів. Сучасні дослідники [8] посиляючись на діючі нормативні документи наголошують на визначенні категорії пошкодження об'єкта, для попереднього визначення якої для об'єкта достатньо візуального огляду, проведення наближених розрахунків. Вважаємо необхідним залучити ще один критерій, який допоможе краще визначити характер пошкодження споруд, – локалізація руйнувань будівлі.

За [9] категорія пошкоджень об'єкта – інтегральна характеристика експлуатаційної придатності пошкодженого об'єкта, що в цілому характеризує можливі заходи з подальшої експлуатації або припинення експлуатації об'єкта та визначається за результатами проведеного обстеження (огляду), в тому числі аналізу наявних аварійних та інших дефектів і пошкоджень об'єкта в цілому та його елементів (будівельних конструкцій, інженерних систем). Тут же в Додатку 3 «Класифікаційні ознаки категорії пошкоджень об'єкта» наведено розподіл за категоріями від I до III в залежності від загальної характеристики пошкоджень,

орієнтовно визначеного ступеню пошкодження об'єкта (у відсотках, відповідно менше 40 %, 40-80 % та 80-100 %). В таблиці додатку також подано загальні рекомендації щодо подальшої експлуатації споруд кожної категорії – відновлення шляхом поточного та/або капітального ремонту, реконструкції, невідкладних робіт з демонтажу (ліквідації) об'єкта.

За локалізацією руйнувань можливі пошкодження рядового поверху багатоповерхового будинку, верхнього або нижнього поверхів будівлі, руйнація цілої/значної частини секції будівлі тощо. В дослідження не включені житлові будівлі, які зазнали руйнувань внаслідок пожежі, без пошкодження несучих та огорожувальних конструкцій – цегляні та панельні із залізобетонними плитами перекриття. [8]

Таблиця 1. – Зведена класифікація зруйнованих будівель в структурі житлових міських утворень

В межах вулиць					
Функціональне призначення	Громадські	Заклади дошкільні, шкільні, торгівлі, харчування, побутового обслуговування			
	Житло	Кількість поверхів			
		Індивідуальна, багатоквартирна, гуртожитки			
Історико – культ. цінність	Пам'ятка	Охоронна зона = історичний ареал			Нецінна
Період зведення	До 1930рр.	30-50рр.	50-70рр.	70-90рр.	Після 2000
Технологія будівництва	Матеріал та товщина	Несучі стіни			
		Перекриття			
		Тип покрівлі			
		Наявність ліфта			
Характер пошкоджень	Категорія	I, II, III			
	Локалізація	Нижній, рядовий, верхній поверх, секція			

Висновки. Саме у процесі реконструкції кварталу, як елемента архітектурно-просторового середовища, можливе вирішення питання забезпечення комфортного перебування та безпеки, збереження цінного або збагачення невиразного індивідуального образу забудови. Пошкоджена забудова класифікована за характерними ознаками, такими як функціональне призначення, період будівництва, історико-культурна цінність, технологія

зведення та характер пошкодження. За кожною ознакою зруйновані будинки також структуровані за типами та видами, наприклад за функціональним призначенням споруди поділяють на види – житлові (цей вид уточнено характеристиками поверховості та типами забудови для розуміння величини щільності населення, важливого економічного показника відбудови території) та громадські, які в свою чергу представлені типами: заклади дошкільної та загальної середньої освіти, торгівлі, харчування і побутового обслуговування. Історико-культурна значимість визначена категоріями, яким притаманні ті чи інші пам'яткоохоронні заходи чи обмеження. Період зведення забудови взаємопов'язаний з технологією будівництва, для якої зазначено характерні параметри. Характер пошкодження будівлі, в свою чергу, розкрито через категорію пошкоджень об'єкта (наведеною в Методиці, яку затверджено наказом Міністерства розвитку громад та територій) та локалізацією руйнувань споруди. Запропонована класифікація зруйнованих будівель в структурі житлових міських утворень має на меті систематизувати дослідну базу пошкоджених споруд, що дозволить в подальшому окреслити перелік певних дій щодо відновлення характерних елементів забудови.

Список джерел

1. Плешкановська А.М. Програма комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду в місті Києві – основні положення. Київ: ПП Інститут урбаністики, 2022. 35 с. URL: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/808_6.pdf
2. Проблеми та перспективи розвитку житлової забудови в умовах комплексної реконструкції міста: монографія. / Ю. І. Гайко та ін.; за ред. Ю. І. Гайка. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2019. 247 с.
3. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» [Чинний від 2019-10-01]. Київ: Мінрегіон України, 2019. 177 с. (Державні будівельні норми України).
4. Плешкановська А. М. Функціонально-планувальна оптимізація використання міських територій. – Київ: Логос, 2005. 190 с.
5. Король В.П. Архітектурне проектування житла: Навчальний посібник. Київ: ФЕНІКС, 2006. 208 с.
6. Прибега Л.В. Історичне середовище міста: сутність і засади охорони. *Українська академія мистецтва*. 2021. Вип. 30. С. 14 – 20. DOI: <https://doi.org/10.33838/naoma.30.2021.14-20>
7. Прибега Л.В. Охорона та реставрація об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини України: методологічний аспект: монографія. Київ: Мистецтво. 2009. 304 с.

8. Фаренюк Г.Г., Рубан Ю.Я., Любченко І.Г. Обстеження та аварійно-відновлювальні роботи на об'єктах, які зазнали пошкоджень внаслідок збройної агресії російської федерації. *Наука та будівництво*. 2022. Вип. 3 - 4. С. 49 - 54. DOI: <https://doi.org/10.33644/2313-6679-34-2022-5>

9. Методика обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів: наказ Міністерства розвитку громад та територій від 06.08.2022 р. № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0898-22#Text>

References

1. Pleshkanovska, A. (2022). Prohrama kompleksnoi rekonstruktsii kvartaliv (mikroraiioniv) zastariloho zhytlovoho fondu v misti Kyievi – osnovni polozhennia. [The program of complex reconstruction of quarters (microdistricts) of the outdated housing stock in the city of Kyiv - the main provisions]. Kyiv: PP Instytut urbanistyky. 35 s. https://kmr.gov.ua/sites/default/files/808_6.pdf (in Ukrainian).

2. Problemy ta perspektyvy rozvytku zhytlovoi zabudovy v umovakh kompleksnoi rekonstruktsii mista: monohrafiia. (2019) Haiko, Yu. ta in.; za red. Haika, Yu. [Problems and prospects of the development of residential buildings in conditions of complex reconstruction of the city: monograph]. Kharkiv: KhNUMH im. O.M. Beketova. 247 s. (in Ukrainian).

3. DBN B.2.2-12:2019 «Planuvannia ta zabudova terytorii». (2019). [**State building regulations of Ukraine**. Planning and development of territories]. Kyiv: Minrehion Ukrainy. 177 s. (in Ukrainian).

4. Pleshkanovska, A. (2005). Funktsionalno-planuvalna optymizatsiia vykorystannia miskykh terytorii. [Functional and planning optimization of the use of urban territories] Kyiv: Lohos, 190 s. (in Ukrainian).

5. Korol, V. (2006). Arkhitekturne proektuvannia zhytla: Navchalnyi posibnyk. [Architectural design of housing: Study guide] Kyiv: FENIKS. 208 s. (in Ukrainian).

6. Prybieha, L. (2021). Istorychne seredovyshche mista: sutnist i zasady okhorony. [The historical environment of the city: the essence and principles of protection]. *Ukrainska akademiia mystetstva*. Vyp. 30. S. 14 – 20. <https://doi.org/10.33838/naoma.30.2021.14-20> (in Ukrainian).

7. Prybieha, L. (2009). Okhorona ta restavratsiia ob'ektiv arkhitekturno-mistobudivnoi spadshchyny Ukrainy: metodolohichni aspekt: monohrafiia. [Protection and restoration of objects of architectural and urban planning heritage of Ukraine: methodological aspect: monograph]. Kyiv: Mystetstvo. 304 s. (in Ukrainian).

8. Fareniuk, H. Ruban, Yu. Liubchenko, I. (2022). Obstezhennia ta avariino-vidnovliuvalni roboty na ob'iektakh, yaki zaznaly poshkodzhen vnaslidok zbroinoi ahresii rosiiskoi federatsii. [Surveys and emergency restoration work on objects that

were damaged as a result of the armed aggression of the Russian Federation]. *Nauka ta budivnytstvo*. Vyp. 3-4. S. 49 - 54. <https://doi.org/10.33644/2313-6679-34-2022-5>. (in Ukrainian).

9. Metodyka obstezhennia budivel ta sporud, poshkodzhenykh vnaslidok nadzvychainykh sytuatsii, boiovykh dii ta terorystychnykh aktiv. (2022). [Methods of surveying buildings and structures damaged as a result of emergency situations, hostilities and acts of terrorism]: nakaz Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii vid 06.08.2022 r. № 144. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0898-22#Text> (in Ukrainian).

Annotation

Yevheniia Demeshkant, PhD student of the Department of Theory, History of Architecture and Synthesis of Art, National Academy of Fine Arts and Architecture.

Classification of damaged buildings as part of residential urban entities

The classification of destroyed buildings in the structure of residential urban entities is a necessary and integral research stage that precedes the detection of an appropriate option for a certain territory restoration. A housing development as a structural and planning element of a city is a territory that is not divided by streets, in the structure of which residential buildings and objects of daily maintenance are placed. The purpose of the article is to classify the destroyed buildings as a part of residential formations of Ukrainian cities. Research methods. The classification of damaged buildings as a part of residential entities requires the generalization of the building type-making experience in the study and analysis of bibliographic sources, regulatory and legal documents. While formulating the periodization and classification of buildings, comparative and analytical research methods of modern theoretical and practical developments were used. The results. Damaged buildings are classified according to their features, such as the functional purpose, historical and cultural value, period of construction, construction technology and kind of damage. Conclusions. The proposed classification of destroyed buildings in the structure of residential urban entities aims to systematize the research base of damaged buildings, which will allow to further outline a list of certain actions for the restoration of particular building elements.

Key words: restoration; recovery; renovation; reconstruction; residential urban entities; destroyed housing development.